గత జల సేతు బంధనమ్

సి. కనకాంబరరాజు

వ్యక్తిని ద్వేషించేందుకు సాదృశ్యమైన' ఒకే ఒక దుస్సంఘటన చాలు. మంచి, చెడుల సంఘర్షణమధ్య బలహీనమైన మానవ మానసిక ప్రభావం చెడుపైనే కేంద్రీకరింపబడి స్థిరీకరిస్తుంది. దానికి సంఘబలంతోడైతే మరీ అధోగతికి దిగజారి పోతుంది. నిజానిజాల విచక్షణా జ్ఞానం నశిస్తుంది. తాను ఎవరినైతే ద్వేషిస్తున్నాడో, తనకు ఎవరి తలపై అయితే ఏహ్యాభావాన్ని కలిగిస్తుందో—, వారెంత సత్శీలురైనా మనో నిర్బలత్వం దానికి ఒప్పుకోదు. పైగా విరుద్ధ బావాల్ని కల్పించి పూర్వ సాన్నిహిత్యాన్ని విరచేందుకు ప్రయత్నిస్తుంది. దానితో కుటుంబాలు కూలి పోతాయ్. జీవితాలే నాశన మవుతాయి. ఇట్టి దారుణ పరిణామాలకు దారి చూపిన నిశ్చలతత్వం ఎప్పుడో ఒకప్పుడు తప్పిదాన్ని గుర్తింప జేసే ఏదో ఒక ప్రక్రియతో వలించి తిరిగి మానవత్వాన్ని పొంది సుజ్ఞానుడయ్యేసరికి కాలం మించిపోతుంది.

సాయంత్రం ఇంటికి రాగానే గుమ్మంలో పడి ఉన్న ఉత్తరం మీది అక్షరాల్ని చూసి, అదెవరి దగ్గర నుండి వచ్చిందో వూహించుకుని కాలితో ప్రక్కకు నెట్టేశాడు 'అంబరం'. మరికాసేపటికి మనోవ్యధ నివారణకై చేతులోకి తీసుకోక తప్పలేదు.

'ప్రియమైన శ్రీ అంబరం గారి పాద పద్మాలకు నమస్కరించి కడ సారిగా వ్రాయులేఖ, నా జాబుల్లో మొట్ట మొదటిసారిగా మీ పేరున సంభోదించి వ్రాస్తున్నందుకు ఈనా సాంప్రదాయ విరుద్ధమైన చివరి లేఖలో నన్ను క్షమించండి.'

ఈ క్రొత్తదనానికి ఇంకా ముందుకు చదవాలనే అనిపించింది.

'పుట్టింటి కొచ్చిన లగాయితూ వారానికో ఉత్తరం చొప్పున వ్రాస్తున్న నా ఉత్తరాల్లో ఏ ఒక్కదానికి నీ నుండి సమాధానం లేక పోయినా ఇంకా క్షీణించని ఆశ నన్నెందుకో పురికొల్పుతోంది. నా శక్తిని పరీక్షించేందుకు మీరిచ్చిన కఠిన పరీక్ష అని ఇన్నాళ్ళ వరకు వోపిక పట్టగలిగాను. ఎంత కఠినత్వానికైనా ఒక హద్దు ఉంటుంది. క్షమించండి, హృదయంలో రంపపుకోత నోర్చలేక నేను ఎంత వద్దనుకుంటున్నా కలం ఏవేవో మాటల్ని ఉపయోగించేస్తోంది. నీ నుంచి వినగల్గే ఏదైన ఒక్క మాటకోసం క్షణక్షణానికి కళ్ళు కాయలు కాచేలా ఎదురు చూస్తున్నాను. ఈనా నిరీక్షణలో నీరసించిన నా కళ్ళల్లో నీళ్ళు కూడా నిలవడం మానేశాయి. దినదినానికి నీరులేని, నారులా కృశించి వాడిపోతున్నాను. ఎన్నటికైనా నా 'దేవుడు' కరుణించక పోతాడా ? అని కాని, నాకా అదృష్టం లేదనే నిశ్చయం ఇప్పుడిప్పుడు నాటుకు పోతోంది. నా కోసం కాకపోయినా 'మీ పాప' కోసమైనా— కనీసం శుభాశీస్సులను పంపవచ్చునే ? దానికి కూడా నోచుకోలేదా నేను ? అంత తగనిదా మీ పాప ?

ఒక నాడు జరిగిన అత్యాచారానికి నేను నిర్దోషినని మీకు తెలుసు. దానికి ఆపై చూపిన మీ ఆదరాభి మానాలే తార్కాణం. అది ఇంకా మీ మనసుల్లో మెదులుతుంటే నేను నిష్కల్మషనని విన్నవించుకుంటున్నాను. ఈ విషయ మెందుకెత్తుకో వలసి వచ్చిందీ అంటే, మీ ఉదాసీనతకు ఏ కారణం దొరకక పోగా నేను మీతో సహచరించిన జీవిత పరిధిలో నా చిన్ని చిన్ని తెలియక చేసిన దోషాలనే నెమరు వేసుకుని అందులో నా పాత్ర ఎలాటిదో, దానికి మీ పరిగణన ఎలా ఉంటుందో వూహించుకుంటున్నాను. నేను ట్రైనెక్కుతున్నప్పుడు మీరన్న మాటలు హృదయ స్పందన మాగేవరకు నీడిపోవు. "లలితా, 'నా' అన్నవారందర్నీ వదలి నిన్ను కావాలని వేసుకున్నాను.— అంటే నిన్నెంతగా ప్రేమించానో మరచి పోగలవా ? అహా.... మరేం లేదు, ప్రకృతి— కాలం— మనుషులు వీటికి చాలా దగ్గర సంబంధముంది. కాని, వాటితో పాటు స్వచ్ఛమైన ప్రేమ భ్రమించబోతే పతనమైపోతాం కదూ ? మళ్ళీ ఎప్పటికో మనం తిరిగి కలుసుకునేది ? ఆ రోజు కోసం ఇద్దరం ఎదురు చూద్దాం." నా మీద నున్న అనురాగమే ఈ మీ మాటలకు కారణమని పొంగి పోయాను. అప్పటిలో ఎంతో మనస్సంతుష్టిని కల్గించినా, ఇప్పుడు వాటిలోని గూఢమైన విచిత్ర భావం గోచరిస్తోంది. మనసు వికలమైపోగా గుండె తరుక్కు పోతుంది. వయసుకు మించి చదువుకున్నవారు, సంస్కారులు, మనస్సులను చదువగల్గినవారు, సద్బోధకులైన మీరు చిర పరచితమైన ఒక అబల మనస్సు నర్థం చేసుకోలేక పోయారంటే నేనెలా నమ్మేది ? మీలో అల్లుకుపోయిన ఈ వికృత లతా వికల్పానికి హేతువేమిటో ఎంత తల బద్దలు చేసుకున్నా బోధపడదు. నమ్మకంలో ఇంత ద్రోహ ముంటుందని, అమాయకత కింత క్రూర శిక్ష విధింప బడుతుందని కలలో కూడా అనుకోలేదు.

ఉత్తరం నిడివిగా ఉందని, క్రిందటి ఉత్తరాల్లోని సారాంశాన్నే ధోరణి మార్చి విపులీకరిస్తున్నానని విసుగు చెందక ఈ దీనురాలి మీద కొంచెం దయ ఉంచి చివరి దాకా చదవమని కోరుకుంటున్నాను. ఇక మీద ఇలాటి ఉత్తరాలు వ్రాసి మిమ్మల్ని బాధించ దలచుకోలేదు. నా ప్రార్థన మన్నించమని వేడుకుంటున్నాను.

మీపై కేంద్రీకరించిన మనసు మరోవిధంగా ఎటూ మరల్చుకోలేక పోతున్నాను. అర్థం తెలియని అమ్మ అంటుంది—నే సత్యాగ్రహం చేస్తున్నానని. తడారి పోయిన పెదవులు బీటలువారి నా స్థితిని గుర్తు చేస్తుండగా పెదవి విరుస్తాను. దాన్ని నవ్వుగా భ్రమ పడుతుంది అమ్మ. అమ్మ నా నుండి అంతకంటే ఏమీ ఆశించదు. వాళ్ళకు కావలసింది నా నవ్వు. దాని కోసం ఎంత తాపత్రయ మన్నా పడతారు. ఎంతసేవైనా చేస్తారు. కాని, నాది మొక్కవోయే జీవితమని, దాని 'ప్రాణం' లేకుండానే పూవు పూయదని వాళ్ళ కెలా తెలుస్తుంది ?

పాప పుట్టగానే మీరు తప్పకుండా వలిస్తారని, మీరు తప్పక వస్తారని, కనీసం ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలన్నా జరుపుతారని ఆశించాను. సంసారం సుఖమయ మవుతుందని సంతోషంతో ఎదురు చూసాను క్రొత్తలో, ఆ తర్వాత ఘోర తపస్సే చేస్తున్నాను. పాప కల్గిన సంతోషానికంటే దుఃఖమే అదిక మవుతోంది. బ్రతుకు ఇంకా భారమైపోయింది.

కన్నీళ్ళనే సిరా చేసుకుని పవిత్రతను మీ పాదాల ముందుంచుదామనుకున్నాను ముందు చెప్పినరీతిగా ఎండబారి శుష్కించిన కళ్ళల్లో నీళ్ళెక్కడుంటాయి ? "బహిర్ప్రాణం" యోగక్షేమాలు తెలియకుండా యింకా పిచ్చిధైర్యంతో జీవిస్తున్నాను అంటే దానికి కారణం 'పాప'. మిముపోలిన పాప ముఖంలో మీరు కనిపిస్తున్నారు. అదే నాకు ఎక్కడ లేని ధైర్యాన్ని ప్రసాదిస్తోంది. అందుకే కృశించిన చేతులు కదలాడుతున్నాయి. పాపలో మీ ప్రతిబింబం తోచినంతదాక గుండె అల్లల్లాడుతూనే వుంటుంది.

అయినా, యీ ఉద్వేగాన్ని ఆపేందుకు చిన్ని చెలియకట్ట ఏ మాత్రమాగుతుంది ?

'విలాపవతి 'గా సృజింప బడడానికి నే చేసిన ఘోరపాప మేమిటి ? ఏమిటి నే చేసిన పాపం ? ఆడదానిగా పుట్టడమే తప్పా ? ఒకప్పుడు అధరాల్లో మధురానుభూతుల్ని చవిగొంటూ నీవేనాల కివన్న భర్తను పొందడం తప్పా ? నా కోసం, ఉన్నత వంశంలో నుండి మెట్టుదిగి కులాంతర వివాహం చేసుకున్న ఒక ఆదర్శమూర్తిని నేను పతిగా పొందింది మూడు రోజుల ముచ్చట కోసమేనా ? ఎంత తర్కించుకున్నా నా నేరం, నా అపరాధమేమిటో తెలియడం లేదు. హృదయాని కెంతని సర్దిచెప్పుకోను ? పుట్టింటికి వచ్చిన నేను మీకు కొంచెం తెరపివ్వగానే, అంత త్వరలో మన బాంధవ్యాన్ని ఎలా మరచిపోగల్గారు మీరు ?

వివాహ పూర్వం, వివాహానంతరం ఎన్ని సాయంత్రాలు మనం బీచ్‌లో గడిపాం ? అక్కడివి రోజూ కూర్చునే యిసుక తిన్నెలే. రోజూ వీచే కెరటాల మీది చల్లని గాలే. మీరన్నట్టు నా లధరాల్లో రోజూ కనిపించే అరుణారుణ అస్తమయ సూర్యుడే అక్కడ వుండేవి. ఏరోజు మనం క్రొత్తదనాన్ని చవి చూడకుండా పోయింది ? వింత ఆనందాన్ని అందిస్తూ మనల్ని పరవశింపజేసే వాతావరణాన్ని ఇంత తొందరలో ఎలా విస్మరించ గలిగారు మీరు ?

గతాన్ని ఒక్కసారి స్మరించండి. నన్ను మీ సాధ్యాపకుడి చెల్లెలిగా యదార్థాన్ని గ్రహించుకోండి. మొదటిసారిగా మనమధ్య నిలిచిన తీక్ష దృక్కుల్లోని మవునాన్ని, మూగ భాషను గుర్తు తెచ్చుకోండి. మీ మనస్సును సాక్ష్యమడగండి. ఎవరు ఎవరిని కావాలనుకున్నారో ? అప్పటిలో లోకమెరుగని ముగ్ధను నేను. ఇప్పుడైతే మీరన్నట్టుగా కాలం — దానితోపాటు భ్రమణమొందే జీవన నిర్వచనాన్ని వెతుక్కుంటూ ప్రకృతి సహజాన్నెరిగిన మాదితనయ్యాను.

మీమిత్రుడు మా అన్నయ్య మన వివాహా

బొంబాయి ఆంధ్రమహాసభ కథలపోటీ
కన్సొలేషన్ బహుమతికథ

విషయంలో ఏ మన్నారు ? కులాంతర వివాహాలు మా వంశంలో లేవని, అంత తెగించలేమని అనలేదూ. అప్పుడు మీరేమన్నారు ? ' లలితను భార్యగా స్వీకరించే భాగ్యం నాకు లేకపోతే యిలానే బ్రహ్మచారిగా వుంటానని, నేనసలు పెళ్ళిమాటే తలపెట్టనని '. మరో ఐదు సంవత్సరాలు అన్నమాటపై నిలబడి మావారిని ఒప్పించి కులాంతర వివాహం కావాలని చేసుకోలేదూ ? ఒకవేళ యిప్పుడు కులాధిక్యత తెల్లనై మనసు మార్చుకున్నారా ? దీని కెవరు కర్తలు ? ఎవరు బాధ్యులు ? ఎవరు దీని పరిణామానికి వ్యధితులు ?

నన్ను వియోగంతో హింసించడానికా మీరు నన్ను అర్ధాంగిగా చేసుకుంది ? నామీద జన్మ జన్మాల పగతీర్చుకునేందుకేనా నన్ను మీ భార్యగా కట్టుకున్నది.? కారణం లేకుండా నన్నింతగా హింసించడం న్యాయమేనా ?'

అక్కడ వరకు చదివి — ' హు .... ' అని హుంకరించి ఉత్తరాన్ని విసరి కొట్టేశాడు. ' కారణం లేదట యీ హింసకు ...... ఆ సమయంలో నిజంగా చిత్రవధ చేసి వుండాల్సింది. ఎంత నిలద్రొక్కుకో గల్గితే యీ రోజు తాను భూమీమీద నిలబడిందో గ్రహించుకోలేక పోతోంది........ "

లేఖలోని విషయాల్లో నిజానిజాలను విచారించడం పోయి "ఆడది ..... ఛీ ... ఛీ !" అని చీదరించుకున్నాడు.

"ప్రతిష్ఠ మంటకలుపుకొని, కులాన్ని కుంపటిలో పెట్టి ఎంత త్యాగం చేశాను ? చివరకు నా కెలాంటి మచ్చ తెచ్చిందీ ' తుచ్ఛ ' ? తెల్లనివన్నీ పాలు, నల్లనివన్నీ నీళ్ళు అని ఎంచుకుని, అలానే ప్రేమించి ' దీన్ని ' చేసుకోబట్టి కదా నలుగుర్లో తలెత్తుకోలేక, పోతున్నాను ? అటు కుటుంబ మర్యాదకు నోంచుకోలేక, ఇటు సంసారిక సుఖాన్ని పొందలేక రెటికీ చెడ్డ రేవడిలా భ్రష్టుడ్నయాను. దీనికెవరు కారకులు ? — హృదయాన్నర్పించి నీవేనా సుఖంగా, నా జీవన జ్యోతిగా వెలుగు చూపిస్తావని భావించు కున్నానే ..... ! అందుకు ఇదేనా ఫలితం ...... ? నన్నిస్థితికి త్రోసి ఇంత నికృష్ట జీవితం గడపమని వెళ్ళిపోయి ఉత్తరాల్లో ఉపశమనం చేసేందుకు చూస్తున్నావా లలితా .... ! నీవే నా సర్వస్వంగా నమ్మికుని నిత్యం నీ నామస్మరణాన్నే చేస్తూ, నిత్యం నిన్నే ఆలోచించుకుంటూ కాలం వెళ్ళబుచ్చే వాడినే .... ? నన్ను కృంగదీసేందుకు నీ మనసెలా.. ఒప్పింది ? ఎంత అన్యాయం చేశావు లలితా, ఎంత అన్యాయం చేశావు ? "

టేబులు మీద తలవుంచి విలపించాడు పిచ్చివాడిలా తనలో తాను మాట్లాడుకుంటూ అంబరం.

అప్పుడే ప్రవేశించిన ' రాజు ' అతని భుజం మీద చేయి వేయగా, కళ్ళు తుడుచుకుంటూ అతని వైపు తిరిగాడు.

" ఏమైంది అంబరం .... లలిత దగ్గర నుంచి ఉత్తరమొచ్చిందా ? "

' .... ' అంబరం మాట్లాడలేదు.

నలిగి మూలగా పడివున్న ఉత్తరం మీద దృష్టి కరించాడు అంబరం కలత తెలిసిన రాజు.

" అంబరం ...., లలిత నీకు తీరని ద్రోహం చేసిందని పట్టరాని కోపంతో విడువరాని వేదనతో సతమతమై పోతున్నావు. అది సరే ....., నీ మనసులో ఆమెపై ఎంత ద్వేషమున్నా ఉత్తరాల్ని చదవకుండా ఉండ గలుగుతున్నావా ? దీన్నిబట్టి నీ మనసునే సాక్ష్యమడుగు నీ వెంతగా లలితను ప్రేమించావో .... ? అంత గాఢంగా నాటుకున్న తల్లి వేరును పెరికి వేసేందుకు ఎలా ప్రయత్నించ గల్గుతున్నావ్ .... ? ఒకవేళ ప్రయత్నించినా ఎంతవరకు సఫలమవుతుంది నీ యత్నం... నీ ఆత్మహత్యా ప్రయత్నంలో ప్రాణాలకు తెగించి సముద్రంలో పడి జన సహాయంతో నిన్ను రక్షించ గల్గిన లలితనా నీవు శంకించేది ? నువ్వు అంటావు అది ఆత్మహత్యా ప్రయత్నం కాదు ప్రమాదవశమని. పోనీలే .... అలానే అనుకుందాం. ఆమె అనురాగాన్నవలోకించి కించిత్తు నిజాన్ని గ్రాహించగల్గే వాడవైతే యీ మనస్తాపమే వుండదు. కాని, దేవుడు నీకా శక్తి నివ్వలేదు కాబోలు ! లలిత నా చెల్లెలనే అభిమానం కొద్దీ ఎలాగైనా కాపురం నిలబెట్టాలనే వుద్దేశ్యం కొద్దీ నేనిలా బోధిస్తున్నానని నువ్వనుకోవద్దు. నా మనసు నీకు బాగా తెలుసు. నేనవునన్నదాన్ని నువ్వెప్పుడు కాదనలేదు. లలితను నువ్వు ద్వేషిస్తున్నావంటే అర్థం లేదు."

" రాజూ .... " గర్జించాడు అంబరం.

" ఈ జన్మలో నాకు సుఖం లేదు. నేను సర్వ నాశనమై పోయాను. ఇంకా ' దాని ' పేరెత్తి నువ్వు మన స్నేహానికి దూరం కావడం నా కిష్టం లేదు. నన్ను మన్నించు రాజూ .... ! "

56 వ పేజీ చూడండి

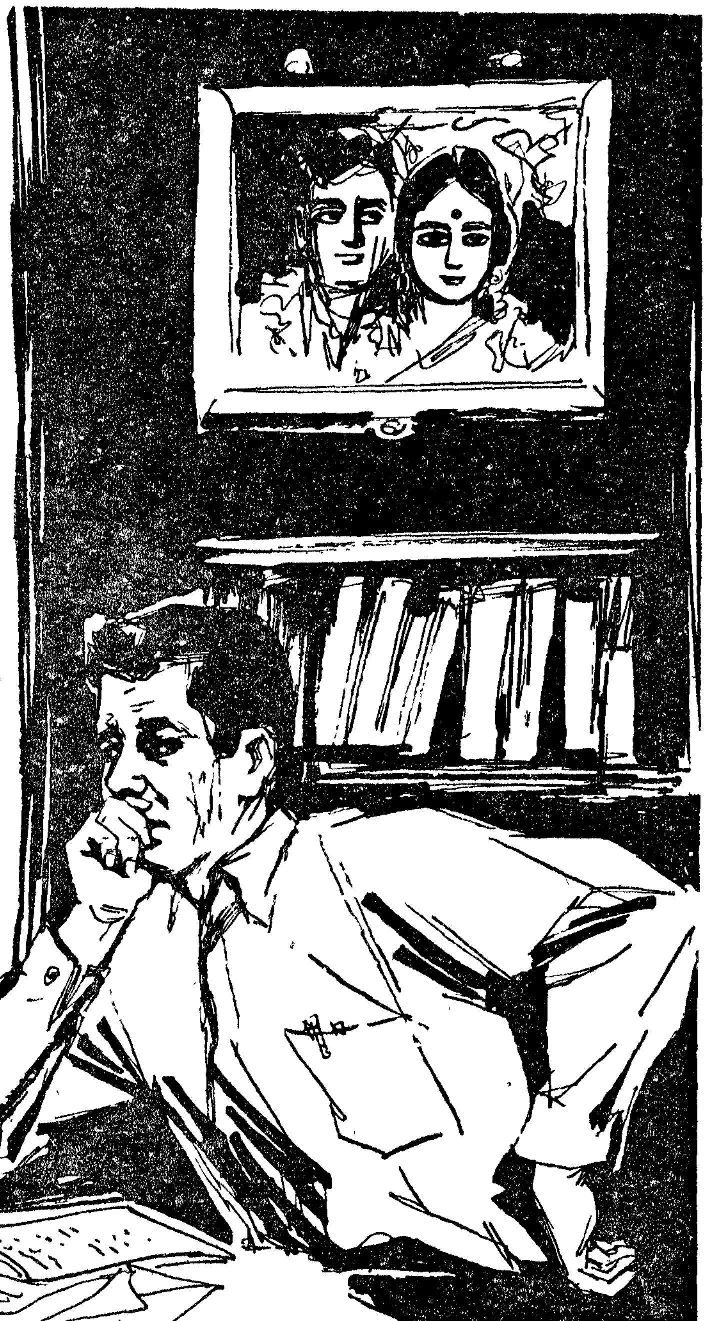

అదే సమయంలో 'కనకం' వచ్చాడు. అతన్ని చూడగానే రుద్రుడైపోయాడు అంబరం.

"ఛో! యిక్కడ్నించి .... మళ్ళీ యే ముఖం పెట్టుకుని వచ్చావ్ .... ? ఛో! నా కళ్ళ ఎదుట నుంచి తప్పుకో .... ఛో!" నవనాడుల్నీ కూడదీసుకుని ఆవేశంతో అరిచాడు.

కనకం — కళ్ళల్లో తిరిగిన నీళ్ళు ఎవరూ చూడకుండా చాటుగా తుడుచుకోలేక పోయాడు. కాని, రాజు దృష్టి నుంచి తప్పించుకోలేక పోయాడు.

"అంబరం ...... నీ దృష్టిలో నేను నీచుడ్ని. అవును. నీ కళ్ళముందు నిలబడేందుకు నిజంగానే నాకు ధైర్యం చాలడం లేదు. రాజు తప్పని సరిగా రావాలని పట్టుబడితే రాక తప్పలేదు. అంబరం నేనే నీ సంసారవిచ్ఛిత్తికి కారణమైన వాడినయితే నేను క్షమార్హుడ్ని కాను. కాని, అంబరం ... లలిత నిరపరాధి. ఆమెకింత ఘోరశిక్ష నెలావిధించగల్గావో నా కర్థం కాదు. జరిగింది యధాతథంగా ఏనాడో చెప్పి వుండేవాడ్ని. కాని, కాలం నాకు — అనుమతివ్వ లేదు. ఈ లోపులో చాలా జరిగి పోయింది. ఇప్పటికి నిన్ను క్షమాభిక్ష వేడుకునేందుకు వీలు చిక్కింది."

అంబరం మారుపల్కలేదు. ఎటో చూస్తున్నాడు.

"చూడు అంబరం. ఈ రోజు అటుయిటో తేల్చేయాలని, నీ విషాద జీవనం యింతటితో పరిసమాప్తి కాగా, మళ్ళీ నిన్ను మనిషిగా చేయాలని కనకాన్ని రప్పించాను. కొంచెం నువ్వు సావధానంగా వుంటే, ఆవేశపడనంటే కనకం కొన్ని విషయాల్ని నీతో చెప్పాలను కుంటున్నాను ...." రాజు తన చేతిలోని లలిత ఉత్తరాన్ని పరిశీలిస్తూ నచ్చచెప్ప చూశాడు

కన్నీళ్ళ పొరలో నుంచి మవునంగా రాజువైపు దృష్టి సారించి నిర్వికల్పంగా మీరేమి చెప్పినా నన్ను మభ్యపెట్టేందుకు చేసే కల్పనే అన్నట్టుగా చూశాడు.

"అంబరం .... ఇందులో నిన్ను నమ్మించడానికి నేనేదో చెప్తున్నాననుకోవద్దు. యదార్థాన్ని నీ కళ్ళముందు వుంచుతున్నాను. నీ స్నేహం పురస్కరించుకొని లలితను చూసేందుకుగాను మీ యింటికి వచ్చేవాడ్ని. లలిత మా బంధువుల్లోనిది కావడంతో ఆమె నాకు ముందుగానే తెలుసు. నన్ను లలిత ఇది వరలో నీ వివాహ పూర్వం బంధువుగా చూచినా అంత పరిచయం లేదు. లలిత సౌందర్యాన్ని, గుణగణాల్ని ఆ పక్కింటివాళ్ళు చెప్పగావిని, నేను స్వయంగా చూసి ఆమెను తప్పకుండా నా దానిగా చేసుకోవాలనుకున్నాను. అలానే మా అమ్మతోను, నాన్నతోను చెప్పాను. కాని, ముందుగానే ఎప్పుడో ఏదో సంబంధం నిశ్చయించుకుని కట్నం కానుకలు మాట్లాడుకున్న మా వాళ్ళు అంగీకరించలేదు. దాంతో నేను యింటి నుంచి పరారయి పోయాను. మనశ్శాంతి కోసం వూళ్ళు తిరగాలనీ, తల్లి దండ్రుల మీద ఏదో కసి తీర్చుకోవాలని నిశ్చయించుకున్నాను. కాని, లలిత తల్లిదండ్రుల దగ్గరకు వెళ్ళి నేను మీ అమ్మాయిని చేసుకుంటానని అడగలేక పోయాను. దానికి కారణం ఇది వరలో నాకు పెళ్ళి నిశ్చయమైపోయినట్టు వాళ్ళకు కూడా తెలిసి ఉండడమే. ఒక రోజు ఏదో సినిమా చూస్తూ బయటికి వస్తుంటే లలిత కనిపించింది. కూడా ఎవరో ఉన్నారు. నేనంత పరిశీలనగా చూడలేదు బహుశా నువ్వే ఐవుంటావు. దగ్గరకు పరుగెట్టు కెళ్దామని

గతజల సేతుబంధనమ్

11 వ పేజీ తరువాయి

ప్రయత్నించాను. కాని జన సమూహం నాకు మళ్ళీ లలితను కనబడకుండా చేసింది. దాంతో ఇదే వూళ్ళో తిష్ట వేసుక్కూర్చున్నాను. నీకింకా గుర్తుందో లేదో నేను మీ ఇంటి గుమ్మంలో అడుగు పెట్టిన మొదటి రోజు మీ ఇంట్లో లలితను చూసి నిర్ఘాంత పోయాను. ఆ సమయంలో లలితను— నన్ను చూసి "మీరు పరస్పరం ఇది వరలో ఎరుగుదురా ?" అన్న నీ ప్రశ్నకు నేను తృళ్ళి పడ్డాను. అప్పటికి గాని వాస్తవానికి రాలేక పోయాను. నాలో ఎన్నో కోర్కెల్ని, ఎన్నో సుఖ సౌఖ్య సంపదల్ని, బలవంతాన అణచి నేను సుదూరమైన లలిత స్నేహాన్ని ఆ సమయంలో ఆలోచిస్తున్నాను. నీ అదృష్టాన్ని అభినందిస్తున్నాను. నేను పతితుడ్ని. అంబరం.... అదే దృష్టితో లలితను చూశాను. నన్ను చాలా మంది— ముఠా

ఒక రైలుస్టేషనులో నాలుగు గోడ గడియారాలు వున్నాయి. నాలుగింట్లో ఏ రెండు గడియారాల్లో నైనా 'టైము' ఒక లాగా లేదు.

ప్రయాణీకుడు : ఏమండీ, స్టేషన్ మాష్టరుగారూ! తప్పు టైము చూపే నాలుగు గడియారాలెందుకు? ఇంతకీ ఏది రైటు?

స్టేషనుమాష్టరు : మా రైలు ఏ వేళకు వస్తే ఆ గడియారమే రైటు.

రమణారావు (మద్రాసు)

కోరు,' 'తాగుబోతు' అంటూ దీవిస్తుంటారు. అదీ నిజమే. దానికి కారణం లలితను నా భార్యగా పొందలేక పోవడమే అంటే నీకు ఎంతో ఆశ్చర్యంగా ఉండొచ్చు. నాలో నీచత్వానికి ఎప్పటికైనా లలితను బలిచేసి నా తృష్ణను తీర్చుకొని జన్మ సాఫల్యాన్ని కూర్చుకోవాలని ఎప్పుడూ ఉవ్విళ్ళూరే వాడ్ని. అందుకే నీతో బాగా స్నేహం చేశాను. కుత్సిత తత్త్వం, స్వార్థం నిండుకున్న మిత్రత్త్వమది. రోజు రోజూ మీ ఇంటికి నా రాకపోకలు కాల నియమం లేకుండా ఎక్కువవుతుండడం నీకేం తెలియంది కాదు. బహుశా దుర్దినాలకు 'దశ' తోడుకాగా నా తొందర పాటు వల్ల హఠాత్తుగా— ఒకనాడు నా రాకకు కారణాల నూహించుకుని ఉంటావ్. గుండె బ్రద్దలై ఉంటుంది. కాని.... కాని....,"

"ఇంక నువ్వేమి చెప్పనక్కర్లేదు. నాకు తెలుసు. నమ్మించి నా జీవితంలో ప్రవేశించి నన్ను అధః పాతాళానికి త్రొక్కేసిన వారిలో మొదటిది 'అది' ఆ తర్వాత నువ్వు. నేను మీకేలాటి అపకారం చేశాను? నన్నెందుకు చిత్రవధ చేయడానికి పూనుకున్నారు? నేను బ్రతకడమే మీకిష్టంలేకపోతే ఒక్కసారిగా నా గొంతు కత్తిరించకూడదూ? తడి గుడ్డతో గొంతులు కోసే మీకీ క్రియ ఏ పాటిది? ఎందుకు నన్నింకా ఏడిపిస్తారు? నాకీ హింస సరిపోకనా మళ్ళీ మళ్ళీ పుండును రేపే బాధ పెడుతున్నారు?"

చేతుల్లో ముఖాన్నుంచుకుని చిన్న పిల్లాడిలా ఏడ్చాడు అంబరం, అలానైనా కొంత పరితాపం నివారించ బడుతుందేమోనని.

రాజు అంబరాన్ననునయించడానికి ప్రయత్నించాడు.

కనకం ఏమేమో చెప్పుకు పోతున్నాడు.

అంబరం అతను చెప్పేదేమిటో వినిపించుకునే స్థితిలో లేడు. తానొక రోజు కళ్ళారా చూచిన దారుణ సంఘటని, నీచ స్వభావాల ప్రతిరూపాన్ని భావ పరంపరల్లో వెనక్కు పోయి చూస్తున్నాడు.

'తమ్ముడు పోయాడన్న టెలిగ్రాం అంది మనస్సు వికలమై పోగా, సాయంత్రం ఆఫీసు నుంచి ఆదరా బాదరాగా ఇంటిని చేరుకుంటున్నాడు. అల్లంత దూరం నుంచే తన ఇంట్లోంచి బయటకు వచ్చే కనకాన్ని చూశాడు. తనులేకుండా కనకం తమ ఇంటికి ఎప్పుడూ వచ్చేవాడు కాదు. అయినా, తన కోసమే వచ్చి తాను లేక పోగా తిరిగి వెళ్ళిపోతున్నాడు కాబోలని సర్ది చెప్పుకున్నాడు. కనకం తన్ను చూడగానే కంగారు పడ్డాడు. కొంచెం కంపించాడు కూడా. నేరస్థునిలా భయపడ్డాడు. తను పలకరించాడు పరిశీలించి చూస్తూ, కనకం సమాధాన మిచ్చాడని అనుకున్నాడేమో కాని, అతని కంపించే పెదవుల మీదుగా వచ్చిన పదోచ్చారణ అస్పష్టంగా వినిపించడం చేత తనకేమీ తెలియలేదు. మళ్ళీ పేరున పిలిచాడు. కనకం తిరిగి చూడనన్నా లేదు. విసవిసా నడచి వెళ్ళిపోయాడు. నడకలో కాళ్ళ తడబాటు అతని ఆందోళనను బాగా నిరూపిస్తోంది. ఈ వింత పరిణామానికి విస్తుపోతూ వడివడిగా నడచి ఇంట్లో చొరబడ్డాడు. లలిత టేబులు మీద తలుంచుకుని కుర్చీలో కూర్చుంది. జుట్టంతా రేగి ఉంది. పవిట తొలగి ఉంది. జాకెట్టు హుక్స్ వీడింది. తన కంతకన్నా ఏం నిదర్శనం కావాలి? ఇంట్లో అడుగు పెట్టగానే కాంచిన దృశ్యంతో అసలే— ప్రియమైన తనంతటి తమ్ముణ్ణి పోగొట్టుకుని చెల్లా చెదరైన మనసు మరీ ఘోరంగా పతనమైపోయింది. తల తిరిగి పోయింది. నిలుపునా గడపలోనే కూలిపోయాడు. ఎంత సేపయ్యిందో ఏమో.... ? తాను కళ్ళు తెరచేటప్పటికి తన తల లలిత వడిలో ఉంది. ఒక ప్రక్క రాజు, డాక్టరు ఉన్నారు. తాను లలిత వళ్ళో నుంచి తల ప్రక్కకు తొలగించేందుకు ప్రయత్నించలేదు. ఆ సమయంలో తనలో కల్గిన వింత మార్పుకు, నిగ్రహ శక్తికి, ఉపశమనానికి తనే ఆశ్చర్య పోయాడు. ఆ తర్వాత నాలుగైదు రోజులు ఏమీ జరగనట్టే తమ్ముడు పోయిన మిషతో తను స్పృహ కోల్పోడానికి ముడివేసి— లోలోపల హృదయంలో అగ్ని పర్వతాలు బ్రద్దలై పోతున్నా నోర్చుకొని ఆమెను

పుట్టింటికి పంపాలని అతి వేర్పుగా చరించాడు. ఆఫీసుకు పోకుండా బీచ్‌లోనే కాలక్షేపం చేశాడు ఈ అయిదు రోజులు. ఆ రోజు సముద్రపు హోరులో తన రోదనం కలిసి పోగా తన జీవితంలో తుఫాను రేగి నట్లయింది. ఆ తుఫానులో ఏ ప్రాణి బలి కాకూడదు అనుకున్నాడు. తను లలితను ప్రాణాధికంగా ప్రేమించాడు. కులభ్రష్టుడై పెళ్ళి చేసుకున్నాడు. అందుకు ప్రతిఫలంగా లలిత తనను మోసగించిన విధానాన్ని తలచు కుంటే గుండె తరుక్కు పోతుంది. రంపాన వేసి కోస్తున్నట్టుగా అనిపిస్తోంది. సముద్రపు కెరటాలు తన్నాహ్వానిస్తూ చేతులు చాస్తున్న ట్టుగా తోచింది. సర్వం త్యజించి జీవితంలో ఎవరినైతే నమ్ముకుని విశ్వాసంతో బ్రతుకు తున్నాడో వారే తన కెదురుగా నమ్మక ద్రోహం తలపెడితే ఇంకా ఎందుకు, ఎందుకు ఈ జీవితం ? తను ఎవరిని ఉద్ధరించగలడు ? అనే తల పుతో సముద్రంలోకి నడచి పోయాడు. వెనుక లలిత పిలుపు చూచాయగా వినిపించినా వెను దిరిగి చూడలేదు. కాని, తను చావలేదు. నీవు అప్పుడే ఈ పాప పంకాన్నుంచి విముక్తి పొంద లేదంటూ 'రక్షించింది' లలిత. జరిగిందాన్ని లలిత మరచి పోవాలని, ఆమెను గురించిన విషయం, 'ఒకనాటి సంఘటన' తన కేమీ తెలియనే తెలియదు అన్న ట్టుగా భార్య వియోగ సహాయకంగా ఆమెకు ధైర్యాన్ని కలగ నిచ్చాడు. ఆ తర్వాత తన నిగ్రహ శక్తికి తానే ఆశ్చర్య పోయాడు. లలిత గర్భవతి కారణంగా భగవంతుడు తనలోని దుష్టశక్తుల్ని ప్రేరేపించలేదు అనుకున్నాడు. పది రోజులైన తర్వాత పురిటికని లలితను పుట్టింటికి పంపించేశాను. భారం తీరిపోయిందని, మనసు తేలికైనదని భ్రమ పడ్డాను. అంతే, అదే తనకు— లలితకు చివరి చూపు. బిడ్డను కన్నదో, ఉన్నదో పూడిందో కూడా తనకు అక్కరలేదు. గుండె రాయిగా మారిం తర్వాత అది సామాన్యంగా కరుగుతుందా? కడుపు చించుకుంటే కాళ్ళ మీద పడుతుందని లోలోన కుమిలి పోతున్న ఎప్పటికో తనకు ఉప శమనం ?'

కనకం గట్టిగా ఏడ్చిన ధ్వనితో చలించాడు అంబరం. గతాన్ని విస్మరించి ప్రస్తుతానికి వచ్చాడు.

కనకం ఏడుస్తున్నాడు. రాజా అతన్ని వోదారు స్తున్నాడు. అతనిప్పటి వరకు ఏం చెప్పాడో ఏమో తనకేమీ తెలియలేదు.

"అంబరం, లలిత మహా సాధ్వి. ఆమె యే పాపం ఎరుగదు. నా పశుత్వానికి బలికాకుండా ఆమె తప్పించుకుంది. ఒక్క చెంప పెట్టుతో నా నాడులు క్షీణించి పోయాయి. ఎన్నో నాళ్ళకు నే నాశించిన దానికి, నేను భ్రమసిన దానికి వ్యతిరేకంగా జరిగి నందుకు, లలితను అంత నీచంగా వూహించు కున్నందుకు ఎంత లజ్జాక్రాంతుడనై పోయానో? నా క్రింది భూమి ఎందుకు కృంగి పోదు ? నేనెందుకు మట్టిలో కలిసిపోనా అనుకున్నాను. అవును నాలాటి పాపాత్ముడ్ని, నీచుడ్ని దాచు కుంటే భూమాత అపవిత్రం కాదా అని విమర్శించు కున్నాను. పిచ్చెత్తి నట్టయింది. నీవు పలకరిం చావు. ఏం చెప్పానో నాకే తెలియదు. పోయిపోయి జైలు పట్టాలని శరణం వేడాను. నా పాపానికి ప్రాయశ్చిత్తాన్ని కోరాను. ఆత్మహత్యా ప్రయ త్నానికి గాను ప్రభుత్వం నన్ను జైలు కేసింది. నిన్ననే తిరిగొచ్చాను. అంతకన్నా నీకు నిదర్శనా లేవి కావాలి ? లలితలో నీ కింతకన్నా సుగుణాలేవి కనిపించాలి ? ఇప్పుడు చెప్పు లలిత నీకెలాటి ద్రోహం చేసిందో, ఎలాటి అన్యాయం చేసిందో ? నన్ను క్షమించు అంబరం.... స్నేహాలకు విలువ తెలియక స్వార్థానికి మనుషుల్నుపయోగించుకో చూసిన నన్ను నువ్వేకాదు..., ఆ దేవుడు కూడా క్షమించడు."

అంబరం కాళ్ళ మీది కొరిగి పోయాడు కనకం.

నిశ్చేష్టుడై, కర్తవ్య తామూఢుడై వెల్ల బారిన ముఖంతో విషాదంగా చైతన్య రహితంగా శూన్యంలోకి చూస్తుండి పోయాడు అంబరం.

బయట 'టెలిగ్రాం' అన్న పోష్టుమేన్ కేకకు రాజా కళ్ళు తుడుచుకొని పరుగెత్తుకెళ్ళి టెలిగ్రాం అందుకున్నాడు. వణకుతున్న చేతులో చించి—

"లలిత. . . . యి. . క. . లే. . దు" . . . అంటూ గోడను చాటు చేసుకున్నాడు.

కుప్పలా కూలిపోయాడు అంబరం. ★

రాజధాని కబుర్లు

9 వ పేజీ తరువాయి

గొప్పతనం తెలుసుకోవాలి. ఆయనకు తగిన సన్మాన చెయ్యాలి. అంతేగాని, కీర్తిశేషులు అయిన తర్వాత బహుమ తివ్వటం ఆయిన గొప్పతనాన్ని శ్లాఘిం చటం, చాల విచారకరమైన విషయం. ఇకముం దైనా 'సజీవులకు' కూడా ఇలాంటి బహుమతి లభించేటట్లు చూడాలని అన్నారు.

నిజస్వరూపాలు

రాజ్యసభ ఎన్నికలఫలితాలు బైట పడ్డాయి. అనుకున్నట్లు కాంగ్రెసు సభ్యులు నలుగురూ గెలవనే గెలిచారు. కమ్యూనిస్టుపార్టీవా రయితే ఇద్దరి అభ్యర్థులను పోటీలో ఉంచారు. అతివాద, మితవాద వర్గాలుగా ఈ పార్టీ రెండు తునక లవు తోంది. ఒక్కొక్క వర్గం తమ అభ్యర్థిని గెలి పించుకొనేందుకు శాయశక్తులా పాటుపడ్డారు. మితవాద వర్గంవారి అభ్యర్థి చిట్టచివరకు గెలవట మయింది. ఇక రెండు వర్గాలవారు బహిరంగంగా విమర్శలు చేసుకోవటం వరకు వచ్చింది. బలా బలాలు చూసుకుంటున్నారు. అవసరమయితే ఇంకో పార్టీని స్థాపించటానికి కూడా అతివాద వర్గంవారు ఉద్యుక్తు లవుతున్నట్లు తెలుస్తోంది. కాంగ్రెసువారు తమ గ్రూపులను గురించి మామూ లుగా చేస్తూ వస్తున్న ఆరోపణలే ఈ కమ్యూ నిస్టుపార్టీలో కూడా ప్రవేశించినాయి. ఒక వర్గం వారు ఇంకో వర్గం వారిని అణగదొక్కటానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నట్లు శ్రీ సుందరయ్యగారి ఆరోపణ. అది సత్యం కాదని నీలం రాజశేఖర రెడ్డిగారి ఖండన. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వానికి, నలభై ఏళ్లనాడు, డాంగేగారు వ్రాశారన్న లేఖను గురించి మాట్లాడుతూ సుందరయ్యగారు, డాంగేగార్ని బ్రిటిష్‌వారి బంటుగా చిత్రించారు. ఇన్నాళ్లు బట్టి ఆ లేఖ విషయం బైటపెట్టక పోవటానికి కారణం ఏమిటో ! లేకపోతే ఆయనకు తెలిసింది ఇవ్వాళేమో మరి ! పెకింగ్ కమ్యూనిజానికి సన్ని హితంగా ఉన్న శ్రీ పుచ్చలపల్లి సుందరయ్యగారి వర్గం అతి త్వరలోనే ఇంకో పార్టీని స్థాపించటం ఖాయమని అనుకుంటున్నారు. ఇంత తీవ్రమైన భేదాభిప్రాయాలు రావటం యిదే ప్రథమ మనుకుంటా. ఇకనుంచి, కాంగ్రెసులో గ్రూపు తత్వం ఉందని, విమర్శించే హక్కు ఈ కమ్యూ నిస్టుపార్టీ కోల్పోయిందన్నమాట.

స్వతంత్రపార్టీవారి కయితే సొంతంగా అభ్య ర్థిని నిలబెట్టి రాజ్యసభకు ఎన్నికచేసే బలం లేదు కాబట్టి, తమ సిద్ధాంతాలకు అనుగుణంగా ఇంకెవ రైనా అభ్యర్థి ఉంటే సహాయపడటం సహజం. ఉన్న అభ్యర్థులలో బి. మహదేవసింగ్‌గార్ని బల పరిస్తే బాగుంటుందని వారు తీర్మానించు కున్నారు. కాని కొంతమంది ఈ అభ్యర్థి పట్ల తమ అసమ్మతిని బాహాటంగానే ప్రకటిస్తూ వచ్చారు. వారి ముఖ్య విమర్శ, సోషలిస్టు అభ్యర్థిని. ఏ పరి స్థితుల్లోనూ కూడా బలపరచకూడదని, ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో వ్యక్తిగత స్వాతంత్ర్యానికి అవకాశం ఇవ్వాలని. కాని పార్టీవారు ఈ వాదాన్ని అంగీక రించలేకపోవటం వలన, మహాదేవసింగ్‌గార్నే బల పర్చాల్సిందని ఆదేశించటం ఈ ఆదేశాన్ని అంగీక రించలేక కొంతమంది వ్యక్తులు స్వేచ్ఛాస్వాతం త్ర్యాల్ని ప్రకటించటం జరిగింది. దీంతో లేని పోని తర్జనభర్జనలకు అవకాశం కలిగింది.

ఇక కాంగ్రెసుపార్టీ. రానురాను ఇదొక పెద్ద విరాట్ స్వరూపంగా తయారవుతోంది. ప్రస్తుతం ఇది 'బ్రహ్మ స్వరూపం'. బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు ముఖ్యమంత్రి. బ్రహ్మయ్యగారు దీనికి అధ్యక్షులు. అధ్యక్షులవారు కూడా ఈ రెడ్డిగారివలెనే ఆ పీఠాన్ని అలంకరించగలిగారు. దీనిమీద ఆక్షేపణలు చెల రేగాయి. రెండు గ్రూపు లున్నాయని అంతా అనుకుంటున్నా, యేగ్రూపులో ఏ వ్యక్తు లున్నారో ఎవరికీ తెలియటం లేదుట. రాజకీయాల్లో శాశ్వత మిత్రత్వం, శాశ్వత శత్రుత్వం అంటూ ఏమీ లేదని, శ్రీ వి. బి. రాజుగారు ఒక సిద్ధాం తాన్ని లేవదీశారుట. దీంతో మరింత గందర గోళం, బుజాలు తడుముకోవటం ప్రారంభ మయిందని అనుకుంటున్నారు.

ఐ. ఎల్. ఎన్. ★